

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe 1 lună . 2 "

Nrul de Duminecă
pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscripte nu se ina-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Pentru neam.

Sub titlul de mai sus, un excelent amic al ziarului nostru ne trimite articolul de mai la vale asupra căruia modestia ne-ar impune unele reserve; îl publicăm însă cu plăcere și mulțumiri. Dacă spiritul de nobilă interesare pentru soarta noastră, acelora de aici, se va propaga în cercuri tot mai largi, cum o face asta dl Nicolau, dacă cel puțin frații emigrați în România vor sprigini mai cu zel presa noastră, desigur că în lupta națională de aici va începe o nouă epocă.

Lăsăm să urmeze articolul:

În carta vieții fiecărui neam, sunt pagini de glorie și pagini de tristețe, de durere profundă, a căror urme indelebile se repercutază cu strășnicie, în trecutul, prezentul și viitorul lui.

Au fost zile de glorie, când neamul românesc sub păvaza de fer și egida bărbătească a eroilor și Voivozilor săi naționali, ducea viața patriarhală, își desvolta sănătosul și moralul traiu familiar, crescându-și odraslele în înțelepciunea credinței divine; a fructificării, conservării și sporitei ogorului și Căminului părintesc.

Astăzi sunt zile triste. Trăim în zile, când vedem neamul românesc nenorocit, alungat de prin diregătorii, de pe ori unde ar putea lega cu o ață șubredă măcar, existența sa zilnică; când firea lui cea blândă, sufletul lui senin și înălțător, când inima și aspirațiunile lui cele mai sfinte și mai nobile, sunt bruscate, umilite și batjocorite, în chipul cel mai degradator, pentru o ființă ce își zice »omenească«, și care după dreptul natural, are libera facultate de a exista, conserva, a se desvolta și progresa.

În fața unei asemeni nenorocite stări de lucruri, când dreptul tău, firească, ca neam, este atins în existența lui; când copilul de familie, este amenințat a-și pierde limba părinților și strămoșilor săi; când peculul, agrul părintesc de cultură și întreținere a vieții este periclitat a se micșora neîncetat prin subdiviziuni successorale pe de o parte, iar pe de alta, prin cazuri neprevăzute, de a fi cu totul nimic și a cădea prin vânzări nesăbuite în lotul și averea adversarilor.

Sta-vom cu gura încheștată și brațele încrucișate?

Vom privi, nepăsători și reci la chipul cum apele otrăvite și cutropitoare, surpă încet dar sigur, la malul ființării noastre ca neam, limbă, lege și moșie? Ori, vom ridică, puternic dig de apărare care să fie aevea un zid de granit, de care valurile inamice să se lovească, iar stropii nici să nu ne atingă?

Socotesc, că aceasta din urmă soluțiune, care este aceea a scăpării noastre, a păstrării graiului și datinelor noastre a moșilor și strămoșilor noștri, va fi aceea care va străluci în ochii tuturor românilor; va fi

aceea care va răscoli fundamental inimile noastre. Și, din țenderile, din sfârmăturile, din bucățile, în care aceasta nobilă inimă românească a fost sfâșiată, va răsări, se va încheaga un tot, care va întrupa în mod armonic idealul și aspirațiunile întregului neam românesc.

De astăzi înainte, peste tot, un singur zefir să adie în sufletele noastre: unirea. Dar unirea reală, în simțiri și în cugetare. Nici o notă discordantă să nu strice efectul sublim al simfoniei, a acelei duioase melodii, care peste tot unghiul locuit de români, va zice cu drag cântecul speranței într'un viitor mai clar, mai luminat, de unde amarul să fie alungat, și în locu-i respirat bunul, utilul și înălțătorul.

Nimic să nu turbure acordul »doinei« și cântecul »înfrățirii«, cari cântate dela frate la frate, peste tot să apoteozeze gloriile, virtuțile, idealul românismului.

Prin ce mijloace vom ajunge aici? Numai prin sacrificii și ajutoare. Fără să suflăm o vorbă, mână dela mână și obol cu obol, să adunăm, să strângem și să dăm, pentru temeinicirea și cimentarea indisolubilă, imposibil vre-o dată de dărâmat, a organelor cari protejuesc și apără cu ultima energie și sfortare, marile noastre interese supreme: dreptul de a trăi, în mod cinstit și demn ca membri ai unei aceleiași familii de origine, de a ne apropia cultura necesară pentru propășirea noastră ca neam, vlăstar al mării umanități universale; de a ne afirmă liber cugetul, principiile și ideile, cari cheazășuiesc înaintarea unui popor în concertul tuturor popoarelor zise civilizate!

Și »Tribuna« este unul din organele care alcătuesc scutul de fer al tuturor acestor cerințe ale națiunii române. Vrem să ne numărăm: Cine gândește românește, acela în sufletul căruia ideea de existență românească este flacăra vie, menită să păstreze d'apururi lumina întru înaintarea neamului, perpetuarea, îmbunătățirea și înflorirea întregului patrimoniu național, falnic de numele roman; comoara de idei și simțăminte, care va vesti veacurilor viitoare strălucirea intangibilă, neatinsă încă de alții a glorioasei »virtuți romane«, acela să îmbrățișeze frate pe frate și să ajute din răsuputeri »Tribuna«, acest valoros plămân, prin care respirăm și inspirăm principii vitale, prin care circulă fluidul menit să dea și să întreție vieța românească în toate multiplele ei manifestațiuni.

Nu este nici un timp, nici o minută de pierdut.

Grecii și bulgarii, când este vorba de neamul lor, de cauză națională, uită durerea frățească, uită ură, uită invidie, gelozie, ori ce sentimente și porniri josnice, își ridică mintea, cugetul și simțirea către înălțimi; își îmbărbătează inima gândind la idealul sfânt urmărit, întind mâna confraternă și caldă, și-și scot din pungă ajutorul material.

Și noi, ne vom lăsa mai pe jos? Este cu puțință? Nu, vor răspunde cu mine, miile de glasuri din piepturile românești!

Fac aici o propunere, care urmează să se realizeze de îndată. Toți câți simțim românește, să abonăm »Tribuna«, acest organ de luptă eroică pentru apărarea neamului, iar »Tribuna« cu vremea să înființeze o rubrică în care în ordinea înscrierii, să treacă numele tuturor acelora, cari sunt și se vor abonă de aici înainte, să-i numărăm pe toți aceia, cari vor întinde spriginul și sacrificiul moral pe altarul salvărdării românismului.

Fie, ca într'un moment de fericită inspirațiune, să putem strigă din fundul pieptului nostru: *Virtus romana rediviva.*

Alexandru Nicolau
adv. (Caracal, România).

Atitudinea croaților. Deputații croați delegați la dieta ungară au ținut ieri conferență. Ei au decis să facă cea mai înverșunată opoziție guvernului, luptând îndeosebi cu toată puterea contra revizuirii regulamentului dietei.

Un semn despre spiritul ce domnește între ei este și faptul, că pe episcopul de Körös, dr. Drohobeczky, care și dase atâta silință să facă o înțelegere cu guvernul și întreține bune relațiuni cu Andrassy și Wekerle, l-au exclus din club, luându-i astfel și demnitatea de vice-prezident al partidului.

Chestia Vaida.

În numărul nostru dela 8 Oct. n. am scris:

»Noi așa credem adecă, Joi dl Vaida își va face intrarea, își va ocupa locul pe care îl are în virtutea puterii suverane a poporului. Și la primul prilej, va lua cuvântul, fără ezitare și frică.

»Pentru că după cum e clar, ca lumina soarelui, că nimeni n'are dreptul să ridice cercului Ighiului dreptul de a se reprezentă în parlament, tot așa, nu poate să existe considerant, nici de tactică generală, nici personal, pentru consfințirea unei mișelii ca și cea comisă la 7 Iunie împotriva dlui deputat Vaida.

»Dsa va merge deci la dietă.

Iar »Lupta«, în numărul de Joi, 10 Octombrie a publicat un primarticol, în care se zice:

»Vaida trebuie să între în cameră ca să-și ocupe locul de deputat.

»O pretinde aceasta prestigiul nostru național. O pretinde legea și regulamentul camerei. O pretinde interesul de existență parlamentară a clubului naționalist și chiar dorința ce o are dl Vaida față de alegătorii săi.

»Cinstea neamului românesc nu mai poate suferi ca un reprezentant ales al politicii noastre naționale să se țină de parte de parlament, de frica derbedeilor.

»Poporul român de peste tot locul așteaptă cu nerăbdare ca dl Vaida să-și reînceapă activitatea de deputat.

»Unde am ajunge noi cu politica noastră națională, dacă s'ar îndrăcînă în sufletul poporului convingerea, că deputaților eleși de el nici nu li-e permis să intre în sfatul țării?

Și totuși trecu ziua de ieri și dl Vaida n'a intrat în parlament și așa ni-se spune: va intra numai după guvernul va da garanții că nu i-se va întâmpla nimic.

Noi nu suntem dintre cei ce facem cult personal. N'am scris și n'am crezut nici odată, că fără cutare luptător nația are să piară. Ori că alt luptător va mântui neamul. Chezașia viitorului neamului nostru sunt însușirile mari, trăinicia țărânilor noastre!

Am simțit însă totdeauna bucurie, când din sinul neamului au răsărit tineri curajoși cari să înfrunte primejdii, cari să se avânte în luptă. Iată de ce am stat cu toată puterea lângă dr. Vlad pentru a cuceri Dobra și a porni curentul de luptă. Iată de ce am susținut cu drag pe dl. Vaida, când s'au năpustit asupra lui bătașii kosuthiști și infama lor presă.

Acum începem să fim însă nedumeriți.

Ce au vrut să ajungă kossuthiștii și guvernul, prin izgonirea din parlament a dlui Vaida?

Să terorizeze.

Și au reușit. Dela 7 Iunie Vaida n'a mai călcat prin dietă. Și de-o fi să calce numai când guvernul îi va da garanții că nu i-se va întâmpla nimic, apoi are să aștepte încă multă vreme pe afară.

Intrebăm însă onoratul club național: nu se va aduce știrbire integrității luptei înălțătoare ce purtăm toți împreună, dacă activitatea unui luptător național român în parlament se va norma de măsuri ce trebuie să ia guvernul?

La moarte nu vrem noi să trimitem pe nici un frate. Să fim însă serioși și să nu luăm lucrurile mai tragic de cum sunt:

Dacă se ducea ieri ori s'ar duce azi Vaida la dietă, garantăm că nu-l omorau... Cel mult îl scoteau iar afară...

Ce răsunset ar fi avut însă asta în popor?

Câtă indignare față de păcătoși, și ce iubire și devotament pentru eroul zilei!

Așa însă, începem să ne mâhnim.

Indrumări la nouă viață românească în Beiuș.

Despre liceul din Beiuș și românii din acest orașel s'a scris în timpul din urmă foarte mult prin gazete. S'au scos la iveală ranele vieții românești, culturii românești, și s'a adus apoi laudă celor ce o meritau și pentru ce o meritau. Toate s'au făcut însă cu gând bun și senin, ca să se pornească o îndrumare nouă, sănătoasă de cultură românească, căci cu drept cuvânt se așteaptă ca Beiușul să fie cu desăvârșire un centru cultural românesc, de unde să se răspândească razele mângâietoare de prosperare pentru toți românii din Bihor. Oradea-mare cu românii de acolo de ani de-a rândul nu e dădătoare de ton, nici în cele culturale, nici în cele politice, deși dela ei am fost obișnuți să primim orice îndrumare și pornire. Acolo se țin numai sfaturi, ce nu ies în publicitate, se discută chestiuni, ce nu se pun în practică niciodată. La Beiuș însă se săvârșesc fapte, cari au o înrădire binefăcătoare pentru toți românii, și aceasta mulțumită unui număr considerabil de bărbați din generația tină, cari muncesc jefesc și fac tot posibilul pentru închegarea din ei și mai hotărâta a vieții românești.

Casina română, unde-și dau întâlnire românii din toate clasele, de când e sub conducerea dlui dr. I. Ciordaș, face progrese uimitoare. În decurs de 10 ani nu s'a muncit atâta, când s'a lucrat în cei din urmă doi ani.

Prigonirile românilor pentru cântarea românească, ce însă pe lângă toate măsurile, nu se va putea zmulge din sufletul nostru, încă sunt dovadă, că suntem la începutul unei dezvoltări, ce întinpină mari piedeci.

În curând se va deschide banca românească »Drăganul«.

Internatele, sunt și ele instituțiuni de binefacere, unde se adăpostesc numeroși tineri, cari se împărtășesc de o perfectă îngrijire.

Masa studențească de pe lângă gimnaziu tinde modru tinerilor săraci, dar sărguincioși să stu-

dieze mai cu voie. Școala civilă de fete dă hrană sufletească în tot anul la un număr considerabil de fete. Acolo se dă o creștere românească bună.

Cu cele politice prin alegerea dela 26 August dat-au dovadă, că o organizare mai perfectă nici că se poate gândi.

Dar românii din Beiuș n'au să se mulțumească numai cu atât. Ei au o chemare cu mult mai mare, decât să se opriască aci. Sunt încă multe de lecuit și multe de pornit, vorbesc numai de ranele ce trebuie lecuite. Literatura românească încă tot nu e luată în socotință în mod cuviincios. Lucrările de valoare ale literaturii noastre și învățărilor neamului nu sunt gustate în de ajuns.

Imi aduc aminte, că în vara trecută se proiectase un concert grandios, cu cântări, declamări și teatru. Pentru timpurile vitrege în care trăim și pentru atmosfera ucigătoare în care ne învărtim și pentru punerea în vibrație a inimilor celor amorțiți și blasați, se credea potrivit să fie luată în program și »Graiul neamului« puternica poezie de îmbărbătare la luptă îndărgită, a lui G. Coșbuc. Dar »Ziarul unui pierde vară« nu s'a găsit în nici o bibliotecă din Beiuș. Să te lipsești, chiar de cele mai de valoare produse literare, este mai mult decât nepăsare. Și atunci câți pot cunoaște »traiul neamului«? Cine se pătrunde de el? Aceasta poezie nu-i cunoscută, nu-i răspândită, deși poate servi de un nou »Deșteaptă-te române«, e ca o rugăciune cucernică către toți românii. Ea ar trebui știută pe din afară și rostită dimineața și sara.

Și până când sufletul nostru nu va fi nutrit cu hrana, ce ni-o întinde literatura românească, nu vom înțelege pe deplin rostul vieții naționale.

La Beiuș viața de iarnă nu-i sgomotoasă, ci monotonă și plictisitoare. Afară de un concert s'au un bai nu-i nimic ce să facă variație. Alte distracții nu găsim. Și câte sunt de găsit. Cât de bine te poți amuza, dacă găsești plăcere într-o lectură bună și frumoasă. Lectura e o hrană, o nouă viață, viața sufletească pentru om. Și cu cât cineva citește mai mult, cu atât se depărtează mai repede din cadrele vederilor unui suflet îngust, și cu atât se ridică mai cu repezeală din șirul celor ce găsec plăcere în subiecte de conversație, inventate, sau bănuite, vulgare sau chiar depositeare.

Românii din Beiuș sunt totuși într'un stadiu de prefacere foarte îmbucurătoare. Studențimea însă rămâne foarte înapoiată. Ea, din care se vor recruta atâți luptători ai neamului românesc, nu poate să se încălzească corăspunzător de produsele literaturii românești. Cei veniți din părțile sătmărene aduc cu sine deja de acasă graiul unguresc, datinele ungurești. Și să nu uităm, că cei

FOIȚA ORIGINALĂ A »TRIBUNEI«.

Scritorul și publicul.

(Cu prilejul apariției în »Bibl. p. toți« a traducerii »Hero și Leandru« de Grillparzer).

De Ilie Marin.

Din toate relicviile păstrate în primăria din Viena imi erau mai scumpe cele două odăi, în cari a locuit Grillparzer. De câte ori vizitam muzeul primăriei — unde locuște și primarul Lueger — de atâtea ori mă opream pentru câteva minute în odăile astea, refăcute întocmai după modelul celor originale și mobilate cu vechiul mobilier care păstră încă farmecul timpurilor apuse.

După moartea lui Schiller și Goethe au rămas vacante locurile lor. Nu se mai găseau scriitori, cari să se știe ridică — în urma geniului lor — pe un pedestal atât de înalt, încât să intrupeză și să ducă mai departe tradiția creată de acești doi dioscouri. În urma lor rămase un gol simțit, spiritul scriitorilor de seamă se săcătuiuse.

Kleist, singurul scriitor dramatic de talent, care apără în urma prietenilor din Weimar, muri tinăr, nebăgat în seamă de contemporani. Grillparzer a știut să se afirme pe scena teatrului cu piese dramatice, cari au trecut mai apoi în repertoriul clasic și a devenit astfel cel mai mare poet, pe care l-a dat vre-odată Austria culturii germane.

Mulți dintre dvoastră au văzut pe *Agatha Bârescu* în rolurile: *Medeea*, *Sappho* și *Hero* sau ca *Berta* în »Străbuna«, (»Ahnfrau«) pe scena

* Bibl. p. toți, București nr. 270 (30 bani).

germană, în turneurile sale prin orașele noastre. Tragediile acestea sunt scrise de Grillparzer. (»Medeea«, »Sappho«, »Hero și Leandru« și »Străbuna«).

Un scriitor de elită. O limbă literară de o frumusețe rară. Un spirit distins. Dela tatăl său moștenise o minte ageră și o onestitate perseverantă, dela mamă-sa lipsa de voință și o îndârjire, care fiind alimentată din afară — precum vom vedea, i-se prefăcîntr'a doua natură.

Are o predilecție pentru temele antice. Chiar și pe cele moderne le simplifică și le reduce la formula clasică a grecilor. I mai servește ca model și teatrul spaniol, cu deosebire Lope de Vega.

Născut în 1791 în Viena, după ce își termină studiile ajunge practicant în biblioteca imperială din orașul natal, fără nici o plată.

Starea familiei sale e foarte tristă. Tatăl său moare, când împlinește fiul 18 ani. Miseria își înfige ghiarele în viața lor. E silit să dea lecții prin familiile nobilimei. Ajuns în bibliotecă, rămâne în serviciul statului până în 1856, luptându-se mereu cu camarazii și superiorii săi, cari văd întrînsul mai mult pe omul, care vrea să se căpătuiască, în urma mucei »ușoare de scriitor«.

Prima piesă teatrală »Străbuna« (Die Ahnfrau), care ni-se pare că e tradusă în românește de domnul Ludovic Daus, se joacă anonim în Viena în 1817.

Publicul o urmărește cu interes, sala se umple, în urma primirei bune a publicului, în sările următoare, critica însă judecă altfel, nu împărtășește gustul publicului. Sub eticheta de »dramă fatalistă« își exprimă judecata sa negativă. Zadar-

nice au fost toate protestările lui Grillparzer. Urmează »Sappho«. În urma acestei tragedii critica îi recunoaște meritele și-l numără între cei mai mari urmași ai classicilor. Ajunge agreatul ministrului de finanțe Stadion. Scrie o trilogie »Lâna de aur«. Succesul adevărat teatral nu se ivește. »Hero și Leandru« sau »Ale mării și iubirii valuri« n'a plăcut publicului. Piesa dispără din repertoriul, Bürgtheater-ului pentru că să apară abea după 20 de ani iarăși. Lipsa aceasta de ecou a operelor sale îl întristează. Vedea, simțea că nu este înțeles. Critica începu să-l desconsidere. Convingerea, că nici una din dramele sale n'a pătruns în public, așa, precum o visa el și constatarea, că e cu totul necunoscut în Germania, îl durea. I trebuia un razim, de care să se poată ținea, un glas, care să-i zică: Ai talent! Perseverază!

Întreprinde călătorii. Se întreamează puțin din misantropia sa. Face o nouă încercare. Scrie și lasă să se reprezenteze. »Un servitor credincios al stăpânului său«, în care are în vedere pe Bánk-Bán, eroul lui Katona. Publicul entusiasmă. Reprezentațiile se interzic însă în curând la poruncă mai înaltă. Împăratului nu-i erau pe plac unele partii, cu toate că Grillparzer idealiza în figura lui Bánk-Bán întruparea cea mai perfectă a ascultării necondiționate. Nici n'a existat un scriitor austriac mai patriot decât Grillparzer.

O nouă decepție. Mai face încercare cu alte piese. Publicul rămâne de astădată și el rece. »Weh'gem, der lügt« (Vai de acela, care mințește.) e chiar respinsă din partea publicului.

Se asociază pe lângă astea toate și o dragoste nefericită. Caracterul lui care avea lipsă de în-

mai mulți sunt fii de «popyi». Aceștia fiind deci crescuți în spirit străin, n'au atragere pentru literatura noastră. Bihoreni, cei mai mulți nu știu ungurește, se luptă din greu, cu această limbă, pe care n'o înțeleg decât cu anevoe, dar în care trebuie să dea răspunsuri în școală. Dacă au să lupte pentru pâine, când să aibă vreme de citit? Puterile li-se istovesc sub povara grea a materialului de școală.

Sunt ei sărguincioși, își împlinesc datorițele — după puteri, bate și în ei aceași dragoste de neam, cași în alții dar nu pot — cei mai mulți — pe lângă cea mai mare bunăvoință să înțeleagă graiul neamului. Rostirea cuvintelor e greoaie, expresiunile străine și peste tot limba de conversație la cei mai mulți este produsul unei gândiri ungurești.

Asupra acestora să se îndrepteze privirile orișicărui român de bine. Și n'avem să învinovățim gimnaziul desbrăcat de caracterul național prin neprecauțiunea unui student necugetător, care gimnaziu aduce totuș neprețuite foloase neamului.

Sunt a se căuta motivele în altă parte, unde se vor găsi.

Cât privește această stare tristă a studenției, ea își va găsi îndreptare, numai să fie și inimi mari de acțiune.

Ori și unde în alt centru românesc, unde se cetește mai mult și mai dinadins, iarna se țin conferințe, cari totdeauna nu-s consecințe edificatoare. Deci nu vedem acest lucru bun și la Beiuș? Avem un număr considerabil de profesori, a lor e în primul rând datoria să pună la cale o serie de conferințe instructive. Dar în anul trecut n'au publicat nici o lucrare literară sau științifică măcar în anuarul gimnaziului, anuarul e foarte sec, cuprinzând numai partea oficială, tipărit în o tipografie ungurească — cele românești nu trebuie sprijinite? — și cu o sumedenie de greșeli ce te desgustă și îți ia voia să citești măcar două pagini.

Și ceace nu pot face profesori, să facă ceialți inteligenți, primind în casele lor tinerimea studioasă, acolo să petreacă timpul conversând despre literatură sau cetindu-se din cutare autor. (E o greșeală pedagogică și socială, pentru care păcătuiesc, ceice o practică, că tinerimei dela acest gimnaziu nu i-se dă nici un fel de libertate).

Să ascultți o jum. de oră cetind pe un om, cu grai frumos românesc, face pentru ei mai mult decât să cetească singuri 3 ore. Veșnic îmi voi aduce aminte cu o dulce înduieșare de vremurile petrecute ca student în internatul diecezan din Beiuș, când Sâmbătă seara, având puțin să învățăm, rectorul P. Dan ne citea cu glas domol,

cu accentuare firească și clară bucăți alese din literatura română, sau când eram la »Tribuna«. Dacă ne îngăduia vremea și munca de peste zi, intram în casa ospitală a dlui Russu, sau a simpativului profesor S. Secula, inimă înflăcărată și acum foarte idealistă, sau la însuflețitul referent dr. S. Ciuhandu și deși atunci ceteam foarte mult, aveam o deosăbită plăcere să ascult cum ei ceteau bucăți alese din Goga, Coșbuc, Agârbiceanu și alții. Câte n'am învățat dela acești domni cari m'au obligat pe întreaga-mi viață!

Dar mult poate mai mult pot face studenții ardeleni. În tot anul se strecură un număr neînsemnat de ardeleni la gimnaziul din Beiuș. Ei aducând cu sine graiul adevărat românesc, limba dulce și sonoră, aduc și o școală bună, pentru întreaga tinerimea dela gimnaziu. Cine are gust pentru limba română, va învăța și împrumuta dela acești ardeleni... Chiar din acest motiv, ar fi doar o datorință națională să vedem la gimnaziul din Beiuș din an în an un număr conziderabil de ardeleni. Ei să fie dascălii colegilor lor. S'ar face mai la vreme atunci o unitate culturală.

Românii în simțire, români în gândire, este doar o losincă vechie.

S'o urmăm!

Petru E. Papp.

Din România.

Plecarea Suveranilor din Constanța. Marți dimineață, MM. LL. Regele și Regina, în automobil, s'au dus de au vizitat cercul militar, divizia, apoi s'au dus la școala nr. 1, unde au așteptat ambele școli, de-acolo au trecut la spitalul militar, vizitând cu de amănuntul totul.

La ora 10 s'au dus în port la vaporul »Traian« cu un tren special; la orele 10 și jum. micii principii Elisabeta și Nicolae au plecat la București.

La orele 12 din zi, sosesc la gară, dl Dimitrie Sturdza, președintele consiliului de miniștri, d-nii miniștri Brătianu, general Averescu și Morțun, apoi prefectul Vârnav, primarul Georgescu, generalii Culcer și Boerescu, contra-amiralul Koslinski, ofițerii superiori aflați în garnizoană, toți șefii autorităților, doamnele din elită, P. S. S. episcopul Pimen, clerul și alții.

Sosesc apoi Familia regală cu princesa Maria și prințul Carol, cari sunt întâmpinați de persoanele asistente cu cari se întrețin; d-nele oferă buchete de flori. La 12 jum. trenul a plecat cu familia Regală. În tren s'au suit și d-nii miniștri Sturdza, Brătianu, V. Morțun și gen. Averescu, precum și prefectul Vârnav.

M. S. Regele și M. S. Regina a mulțumit pre-

fectului și primarului de primirea făcută, rămânând mulțumiți de manifestările de simpatie ce le-a arătat populațiunea dobrogeană. Când trenul a plecat, încrucișetorul »Elisabeta« a tras 21 focuri de tun și în uralele echipagiilor a condus trenul până în dreptul uzinei electrice din port.

M. S. Regele a dat o însemnată sumă de bani pentru a se distribui la săraci.

Sosirea Suveranilor în Capitală. Trenul regal, plecat din Constanța la orele 12 și jum., fusese anunțat că sosește în gara de nord la orele 5.45.

O mulțime enormă umpluse de cu vreme stratele ce duc dela Palatul Regal până la gară. Calea Victoriei și calea Griviței au fost pavozate.

Peronul gării de nord, pavozat și el, fusese ocupat din vreme de o companie de jandarmi pedestri, cari au format apoi careul în fața ușii sălii de recepție.

Până la orele 5 sosesc toți d-nii miniștri aflători în capitală, Anton Carp, Toma Stelian, Spiru Haret, dl Vintilă Brătianu, primarul capitalei, d-nii generali Robescu și Vartiade, colonelul Gratzoski și câteva doamne din elită.

I. P. S. Mitropolitul Primat, însoțit de P. S. Athiereul Meletie, sosește deasemenea la ora 5.

Prefectul poliției, dl Emil Petrescu, inspectorșef al siguranței dl Romulus Voinescu și șeful siguranței generale dl Panaitescu au supravegheat în persoană măsurile de ordine, în gară.

La ora 5.45 trenul regal condus de sub-dir. c. f. r. dl Râmnicianu, se oprește la peron.

M. Sa Regele coboară cei dintâi din vagonul regal, urmat apoi de M. Sa Regina și AA. LL. RR. Principesa Maria, Principesa Elisabeta și Principele Carol, în uralele mulțimei.

Suveranii și Principesa moștenitoare sunt întâmpinați de d-nii miniștri și imediat M. S. Regele trece la I. P. S. S. Mitropolitul Primat, cu care se întreține timp de câteva minute, dupăcum face și M. S. Regina.

Suveranii trec apoi în salonul de recepție, unde au ținut cerc un sfert de oră.

În acelaș tren au sosit în capitală și domnii miniștri Sturdza, general Averescu, Ion Brătianu și V. G. Morțun, cari însoțiseră pe Suveran la manevre.

La orele 6 MM. LL. Regele și Regina și A. S. R. Principesa Moștenitoare cu micii principii, în două trăsuri de curte, au părăsit gara de nord.

Suveranii au descins la palatul regal, iar Principesa moștenitoare și cu micii principii la palatul Cotroceni.

demnuri și nu de înfrânge i nemeritate, nu e atât de tare, ca să supoarte toate loviturile. Se retrage în sine. Lumea de afară nu mai are nici un interes pentru el. Scrie, dar scrie numai de dragul său și lasă cu limbă de moarte ca să i-se ardă manuscrisele rămase în saltarul mesei: două dintre cele mai valoroase drame ale sale. Din norocire nu i-s'a împlinit dorința.

De aici înainte nu mai vrea să dea atenție publicului. Zadarnice sunt ovațiile unui cerc restrâns de prietini, zadarnice încercările de a-l readuce în lume.

După revoluția din 1848 se introduce și în Austria alt sistem de guvernare. Metterinch, cu guvernul său, și-a trăit traiul. Din cauza lui Metterinch a avut să sufere și Grillparzer mult. Cenzura cea mai descreierată seceră lucrările cele mai bune ale contemporanilor. Incepând cu poezia adresată ruinelor de pe Campo Vaccino, care a fost confiscată, a fost urmărit cu cea mai mare asprime din partea cenzurii. Acuma însă ajung oamenii la sentimente mai bune. Heinrich Laube scriitorul și unul din cei mai buni directori de teatru, pe cari i-au avut germanii, luând cărma Burgtheatruului în mână, aduce dramele lui Grillparzer pe scenă. Punerea în scenă a lui Laube eră excelentă. Avea și elemente de mâna întâiu. Charlotta Wolter și Sonnenthal și Baumeister și

incă mulți alții. Dramele își serbează învierea. Dar o înviere mult mai prietinoasă, mult mai strălucită. »Hero și Leandru« are un succes extraordinar. De atunci ajunge în repertoriul stabil al teatrelor germane.

Ce mai puteau să zică bătrânului eremit aceste succese? Urechile lui erau surde și nu auzeau aplauzele, ochii lui obosiți și nu mai vedeau ghirlandele de flori. Chiar și dacă auzea și vedeă, amintirile îi erau atât de dureroase, încât respingea plin de resignare păharul delicios al succesului târziu.

Când a împlinit 80 de ani s'au gândit toți să-l glorifice. Cei ce-l uitaseră de mult și-au adus aminte acuma de el. În frunte erau împărații și regii: Francisc Iosif, Impărăteasa Augusta, regele Bavariei Ludovic II, prințul moștenitor Rudolf, sutele și miile de societăți culturale, academiile, societățile scriitorilor, cari i-au subscris verdictul cu câțiva ani mai înainte.

Prea târziu! Prea târziu!

El eră un om bătrân, posomorît, bătut de soarte, fără dispoziție de sărbătorire.

Laube ținuse vorba festivă. După festivitate a alergat în odaia scriitorului. Grillparzer stetea adâncit în lectura obișnuită. Când i-a povestit plin de entusiasm Laube decursul serbării, zice el: »Ovațiile, cari mi-le aduceți, mă fac să-mi

pierd cumpătul. Mi-se pare ca și când s'ar descărca asupra mea o rupere de nori. E mult prea târziu ceace faceți! Nu că aș fi așteptat cândva atâta cinste, dar puterea mea fizică nu mă mai ajută, ca să suport toată larma și îmbulzeala, pe care mi-o aduceți cu inimă curată.«, apoi urmă el plin de durere: »M'ar fi înviorat chiar și numai a suta parte din cinstea, care mi-o arătați dacă mi-ați fi adus-o când am fost tânăr, m'ar fi îndemnat să muncesc mai departe spre cinstea mea și spre bucuria neamului. Astăzi însă toate acestea sunt loviturile de grație, pe cari le primesc. Fie!...«

După un an a și murit, sărbătorit, ridicat în s'avă — prea târziu.

Odaia, în care vă conduc este odia lui Grillparzer, așa cum era în Spiegelgasse nr. 1097. După cum am spus, primăria i-a adus aici toate mobilele și biblioteca și amintirile lui.

Vă așteptați la o adaie mobilată luxos, la portiere grele, la jilțuri de catifea? Vă înșelați.

Suntem în etagiul al patrulea. Cum, e prea sus? Sus, dar chițiile sunt scumpe! Gândiți-vă la regele cântecului, la Brahms, care locuiește vre-o câteva strade mai departe, la odăile lui modeste din etagiul al 3-lea.

Aici e dar odaia de lucru, de primire și de

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás — maeștru de monumente și pietre de clădit. —

Fabricație proprie din marmoră, granit, seynit, labrador etc., din pietre de mormânt magazina se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.

Cancelaria și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-u. nr. 21.** Telefon 662.

Filiale: Nagyvárad, Nagyzeben, Déva și Bánpatak.

Premiile Academiei. La 31 Octombrie se închid înscrierile pentru premiile pe care Academia română le va oferi lucrărilor imprimate, în primăvara anului 1908.

Aceste premii sunt în număr de trei și anume:

Premiul Năsturel în valoare de 5.000 lei, se va da unei cărți în limba română, cu conținutul de orice natură, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Noembrie 1906 până la 31 Octombrie 1907.

Premiul Statului Lazăr se va da prin secțiunea științifică unei scrieri cu conținut științific, în înțelesul științelor exacte-matematică, fizică, chimie, istorie naturală, geografie, medicină, inginerie, industrie și științele aplicate în genere — care se va judeca mai meritorie printre lucrările publicate dela 1 Noembrie 1905 până la 31 Oct. 1907, sau pentru cea mai importantă invențiune științifică în același interval.

Premiul Adamachi de 5.000 lei, divizibil, se va da tot prin secțiunea științifică pentru scrierile cu conținut științific, care au fost publicate între 1 Noembrie 1905 și 31 Octombrie 1907 și vor fi judecate ca cele mai meritorii.

*

Dela Academia română. Vineri 28 Sept. c. ora 2 p. m., Academia română va ține ședința publică, în care dl. A. D. Xenopol va face o comunicare despre: Rivalitatea între Dănești și Drăculești.

Ziua mare a socialiștilor.

10 Octombrie în Budapesta. — S'au petrecut demonstrații în stil mare, dar toate au decurs în ordine și liniște.

— Numai în parlamant cu ocazia primirii deputațiilor din partea lui Justh s'au petrecut unele incidente neplăcute. — Lucrul a pausat aproape în toată capitala.

Dela orele 7 nu se vedeă nici o mișcare, nici viață în oraș, străzile erau deșerte și prăvăliile închise. Numai câtră opt au început cu frică să deschidă ici și colo prăvăliile. După orele 7 s'au arătat mici grupe de socialiști, cari mergeau spre locul de adunare. Atât femeile cât și bărbații erau îmbrăcați în haine de sărbătoare.

Piața mare din fața parlamentului și la orele 8 eră deșertă. În fața parlamentului au postat două escadroane de husari din reg. 16. În toate cazarmele stau înarmate mai multe trupe de soldați,

durmit a lui Grillparzer. Prietinoasă la prima vedere. Un dulap simplu, un divan verde, 3 scaune, o masă cu tablă de șah, pat cu o ramă verde (după moda veche) pe el, un jilț comod, ros, o masă de scris cu un registru de cărți, un dulap-scrin cu un paravan pentru ochi pe el, un piano lung, vase de flori, un paravan pentru sobă, brodat cu flori, o oglindă mică și pe deasupra turtora un bust al lui Goethe.

La Goethe ținea chirișul casei asteia ca la un Dumnezeu.

Aici petrecea Grillparzer aproape toată ziua. La intrare, pe coridorul strâmt, cu un rând de cărți aranjate în cinci dulapuri de sticlă, cu o vază de albastru și bustul de ghips al lui Radetzky, cu acvarelul, care reprezintă pe Sappho înaintea altarului, de sigur că vă așteptați la mobiliatura aceasta veche, roasă de dintele vremii.

Dimineața la 8 primea cafeaua. I-o trimiteau surorile Fröhlich, cari locuiau imediat lângă dânsul. Apoi își fuma țigara și citea gazete. Se apucă de lectură: scriitorii clasici greci, Schakespeare, Voltaire sau Lope de Vega. Aruncați ochii și la cărți. Puteți ceti câte ceva: Aristophanes, Tesoro del Teatro espanol, Machiavelli. Lectura lui favorită! Din când în când cânta la piano. Improviza dus pe gânduri. A fost unul din cei mai muzicali scriitori.

Cetiți numai nuvela sa »Bietul muzicant« și o să vă convingeți desupra aceasta. La prânz mănca într'un restaurant din apropiere. După amezile îi citea Kathi Fröhlich, fosta lui iubită, îndeosebi în timpul din urmă, când i-se perduse tăria ochilor. Seara o partidă de vhist și din

între cari se află și câte un ofițeri de poliție, autorizat.

Lucrătorii dela tren toți s'au prezentat în ateliere, căci după ordinul direcției, toți cari nu s'ar fi prezentat, ar fi fost dați afară din slujbă.

Grupul principal al demonstrațiilor s'a adunat pe piața Tisza Kálmán. Aici erau aranjorii principali, în fruntea cărora se află secretarul partidului Horovitz Jenő. Pe toate piețele de adunare se împărțeau bilețele cu inscripția: Trăiască sufragiul universal!

Punct la orele 9 a pornit convoiul de pe piața Tisza Kálmán. În fruntea conductului mergeau patru polițiști călări, după ei trăsura conzilierului de poliție Szirmay Andor, apoi trăsura aranjorului-șef Horovitz Jenő. Apoi veneau aranjorii cu biciclete și grupele organizate de sute și mii capete. Mai întâi mergeau aprinzătorii de lămpi și lucrătorii dela fabrica de gaz, cam la o mie de inși, toți cu căciuli roșii. Și celelalte grupe toate purtau sau cravată roșie sau cingătoare roșie; iar femeile erau cu bluze roșii.

Pe locul rezervat conducătorilor de partid erau deputații social democrați ai Reichsratului austriac Schuhmayer și Vinarski, afară de aceștia mai mulți ziariști socialiști din străinătate. Conductul a fost impozant și în fața casei împodobite cu steaguri aclamau cu însuflețire. Mai ales a făcut manifestații vii în fața casei nr. 14 din Károlykört, unde în etagiul III sunt localitățile societății »Științelor«. Ferestrele acesteia erau împodobite cu draperii bordo iar în mijloc eră o tablă mare cu inscripția: »Drepturi poporului!«

Calea conductului a fost: Pe piața Tisza Kálmán pe strada Kenyérmező, calea Rákóczi, prin bulevardul Károly și Váci, pe piața din fața gării de nord, unde se alăturară și socialiștii din Buda. Pe bulevardul Váci s'a oprit conductul și a așteptat până când deputația trimisă la Justh Gy. i-a predat memorandumul socialiștilor.

După reînțorcerea deputației demonstrații s'au dus pe bulevardul Teréz, calea Andrássy și calea Arenal în Városliget pe piața de lângă Arenal.

Cererile socialiștilor.

Înainte de deschiderea parlamentului, deputația social-democraților s'a prezentat în fața prezidentului Justh Gyula, care îi primi în societatea mai multor deputați. Pető Sándor a prezentat deputația din mijlocul căreia a ieșit Garbai Sándor și și-a cetit vorbirea de pe o fiță de hârtie.

Între altele a zis:

»În momentul acesta stăm în fața judecării istoriei, căci am întrerupt viața materială a țării, ca în liniștea mută să se poată auzi toți cererile lucrătorilor asupriți ai țării, cuprinse în luptele

când în când o convenire intimă. O viață atât de simplă atât de cinstită!

Ce ar fi putut să mai creieze Grillparzer de ar fi știut că ochii publicului îl urmăresc cu interes!

Ramura verde, după care-și întindea el mâna cu atâta credință de învingere curată, cinstită, înfocată, a întârziat să i-se arate.

Dacă un fată e vrednic de disprețul public când își maltratează fiii, când îi sitește să orbescă prin întunec, fără de nici o busolă sigură în viață, cu cât mai detestabil este rolul unui public, care nu înțelege, care respinge opera de artă, care-și bate joc prin tăcerea sa de calitățile reale ale unui scriitor. Publicul vienez contemporan lui Grillparzer are fapta aceasta pe suflet. Și vai, nu este singurul caz acesta!

Și ne întrebăm: am dat noi posibilitate cândva unui scriitor de al nostru să se desvoalte? I-am ușurat cărările apucate, i-am întins mână de ajutor, i-am strigat plini de dragoste: »Să știi, te urmărim, glasul tău nu răsună în pustiu! Prinde putere din încrederea noastră!«

În timpul din urmă am început să ne mai desmorțim. Păream cu toții tovarășii lui Ulisse, cari treceau pe lângă insulele sirenelor ademenitoare: ne lipsea și nouă facultatea de a ascultă harpele și cântecele din gură, cari — în cazul nostru — nu ne duceau și nu ne duc la perire, ci dimpotrivă, la țărâmurul adevărat, unde se cade să ne aruncăm ancora.

economice-politice. *Cererea noastră e sufragiul universal cu vot secret pe comune.*

Dupăce desvoaltă pe scurt la ce vor ei să-l folosească acesta, zice:

»În anul acesta nimicirea pe calea autorității a 354 de reuniuni de bresle dovedește, că Ungaria are mult de lucrat pe calea aceasta. Dacă aceasta va merge și mai departe tot așa, se prăpădește țara și merge fără scăpare spre ruină deplină.

Aceasta voim s'o schimbăm noi prin parlament și de aceea avem nevoie de sufragiul universal. Prin realizarea dreptului amintit și partidul social-democrat din Ungaria ar avea loc între celelalte partide politice, și devine factorul aducerii legilor ungare.

Mai departe protestează contra acuzelor ce li-se aduce că ei ar fi agitatori și contra patriei.

Zice mai departe: »Noi socialiștii declarăm că cerem realizarea cât de grabnică a independenței vamale a acestei țări în care ne-am născut și am crescut, cerem independența ei politică pentru înflorirea comerțului și a industriei.«

În tot timpul cât șeful socialist le a spus reprezentanților burgheziei buchile, Justh sta foarte iritat, și vădit neplăcut atins.

Dupăce a primit memoriul lucrătorilor, a zis că își va face datoria și-l va prezenta dietei. A comis ș'o bădaranie: despre vorbirea șefului socialist a zis că »am ascultat interesanta vorbărie...«

Pe când vorbea despre activitatea dietei și protesta contra acuzărilor aduse de socialiști, spunând că dieta are în vedere interesele tuturor, Bokányi a întrerupt:

— Asta sună frumos, dar nu-i adevărat.

Justh a continuat, zicând că dacă îl tot întrerup, el pleacă.

Bokányi a observat: Să tacă și să nu secundeze nici d nii deputați.

Justh: Nu secundează nimeni, nu i nevoie de asta.

Somogyi Aladár: Nu cerem permisie dela Bokányi.

Garbai Sándor (către Somogyi, arătându-i pumnul): N'ai aci a face cu Vaida.

*

Și în Arad demonstrația socialistă s'a petrecut în regulă. Partizanii votului universal s'au adunat pe piața Béla, aproape de gară, de unde apoi într'un șir impozant au cutriat orașul cu muzica lucrătorilor dela fabrica de vagoane, care cântă »Marseillaise«, venind până pe piața Tökölyi, unde au vorbit secretarul partidului, Varga Ferencz, iar după el Szilágyi Kiss István, amândoi despre sufragiul universal.

Adunarea s'a terminat la 11 și jum.

Demonstrația dela Fiume.

Despre marea demonstrație dela Fiume, întâmplată ieri, primim următoarea telegramă:

»Fiume, 10 Oct. (orele 10). Adunarea socialistă s'a terminat acum. Au luat parte 15.000 oameni. Au fost și oratori dela Trieste, cărora li-s'au făcut mari ovaiuni. A vorbit și o femeie. S'a cerut sufragiul universal. Toate prăvăliile au fost închise. Ordinea exemplară. Nici un incident. Raportor.«

Deschiderea dietei.

— Raport special. —

Budapesta, 10 Oct. Atențiunea publică a fost azi îndreptată mai mult spre marea demonstrație socialistă, decât spre dieta, deși în jurul dietei nu s'a strâns masa enormă a pașnicilor demonstrați pentru sufragiul universal.

Deputații au început de altfel să se strângă îndată după orele 10. Conform unei hotărâri, partidul național s'a prezentat fără dr. Vaida.

La 11 ore a sosit la palatul dietei delegația socialistă, care a fost primită de Justh în sala prezidială.

Delegația asta socialistă a fost însoțită în sala de primire și de deputații naționaliști dr. N. Oncu, dr. V. Lucaciu, dr. I. Maniu, dr. I. Suci, V. Goldiș, dr. St. Petrovici, dr. St. C. Pop, dr. A. Vlad, dr. Aurel Novac, dr. M. Hodșa, dr. Fr. Skicsák, Iaso Mrksici, dr. Milan Ivánka și P. Blaho.

Insăși dieta s'a deschis la orele 12.

Președintele Justh după ce salută adunarea deputaților, aduce la cunoștință că Mezőfi Vilmos a anunțat o interpelare urgentă în privința sufragiului universal. Cum el nu a găsit că afacerea ar fi urgentă, nici nu i-a dat lui Mezőfi cuvântul («Eljen»-uri multe și «abzug Mezőfi»!).

Mezőfi roagă ca președintele să întrebe dieta dacă îi acordă ori nu cuvântul.

Justh întreabă dieta. Pentru acceptarea urgenței nu s'au sculat decât naționalitățile, Pető Sándor, Sándor Pál, Benedek János, Dobroszláv Péter și Leitner Adolf. Pentru masa inerta guvernamentală nimic nu-i urgent!

Astfel Mezőfi nu poate interpela.

Wekerle aduce la cunoștința dictei că înaltele decrete despre închiderea trecutei sesiuni și deschiderea celei actuale se vor ceti mâine.

Justh anunță ședința pe mâine la ora 12.

Convorbind azi pe coridorul dietei, contele **Andrássy** a spus că proiectul de lege privitor la reforma electorală e gata. Toată vara tot cu ea s'a ocupat. Se va vota după comună ori notariat. E gata și noua arondare. *Vor fi interzise orice cheltuieli constituționale.* N'a spus însă dacă votarea se va face pe față ori secret. Crede că noile alegeri se vor face în toamna anului 1908.

— Ședința dela 11 Octomvrie. —

A fost o ședință absolut formală, cîtin-du-se preînaltele decrete regale. S'a hotărît în acelaș timp ordinea de zi pe mâine, adică: alegerea vice-președinților (doi) dietei, a chestorului și a 9 secretari, precum s'a pus la ordinea zilei și interpelarea lui Mezőfi în chestia sufragiului universal.

Nici la ședința asta nu s'a prezentat încă dl Vaida, ci clubul continuă a chibzui ce e de făcut.

Clubul parlamentar al naționalităților a decis să pretindă să fie și el reprezentat în diferitele comisii ale dietei, precum și în biroul camerei designând candidat de notor pe dr. Milan Hodșa.

Din străinătate.

Contra presei maghiare. Ziarul «St. Petersburg Zeitung» publică un articol relativ la informațiile publicate de ziarele maghiare, când cu pretinsa vizită la Bistrița a dlor Sturdza și Brătianu și și bate joc de furia maghiarilor. Ziarul în chestiune spune că guvernul român a rămas rece față de atacurile presei maghiare, mîrginindu-se să arate adevărul.

Noui turburări la Odesa. Adevărații patrioți ruși s'au dedat la noue excese contra evreilor.

Cu prilejul înmormântării funcționarului de poliție Dufinsky, membrii ligei adevăraților patrioți ruși au parcurs orașul, spărgînd geamurile și jefuind magazinele evrești. 15 evrei au fost răniți, 5 din ei se află în stare gravă.

Meeting spaniol contra campaniei marocane. Duminecă s'a ținut în Madrid un meeting în contra campaniei marocane. 2000 de asistenți erau de față. Oratorii au protestat în contra expulziunilor din Paris și din Madrid declarînd că cele două guverne au adus o atingere dreptului ginților și au condamnat războiul din Maroc. Adunarea a votat o ordine de zi, prin care se cere ca guvernul să retragă trupele spaniole și să respecte independența Marocului. Nu s'a petrecut nici un incident.

Roosevelt și viitoarele alegeri. Președintele Roosevelt a întreprins o călătorie în partea de sud a Statelor-Unite. El este întîmpinat pretutindeni cu multă simpatie.

În toate părțile, poporul își exprima dorința ca Roosevelt să candideze pentru a treia oară la președinția Statelor-Unite.

Cum partizanii și prietinii săi îl sfătuesc să facă acelaș lucru, e probabil că Roosevelt va candida din nou.

Deputatul V. Goldiș între alegători.

Dl deputat V. Goldiș se va duce Duminecă între alegătorii săi, și anume, va face dare de seamă:

Dimineața la orele 10 în Ilteu, iar după amiază la orele 2 în Toc.

AVIS!

Abonenții cari n'au plătit încă întreg abonamentul pe 1907 sunt rugați să se grăbească a trimite sumele restante și curente, ca să nu se facă vre-o împiedecare cu trimiterea ziarului, deoarece și pe noi ne costă mult marcele, redactarea și expedarea ziarului și nu putem anticipa abonenților, cari nu plătesc înainte.

Dela frați.

Gimnaziul din Câmpulung. Sub acest titlu «Voința Poporului» din Cernăuți scrie:

Să oferim zeilor tîmăie și laude oamenilor de bine, zice Plutarch! Să mulțămim cu mulțămită profundă Maiestății Sale prea bunului nostru împărat Francisc Iosif I. care în nemărginita bunătaie a inimii sale ni a dat nouă românilor un dar prea frumos: Gimnaziul românesc din Câmpulung!

Luni la 30 Septemvrie a. c. a sosit telegrama dela Excelența Sa dl ministru de culte și instrucțiune Marchet, prin care a înștiințat ministrul pe înaltul guvern i. r. local despre sancționarea prea grațioasă a legii privitoare la deschiderea gimnaziului Câmpulungean.

Știrea aceasta s'a răspîndit în rândurile românilor cu ințelea fulgerului și cu toții ne-am bucurat mult că ni-s'a împlinit una dintre cele mai mari dorinți ce le-a avut neamul românesc din Bucovina!

Fraților munteni! Arătați acuma că mai este în voi vlagă, arătați că copiii sunt averea românilor și înscrieți-i băieții voștri la școala latină din Câmpulung cu droaia, ca să avem și noi destui oameni învățați și școliți!

Merți la 1 Octomvrie a sosit tot dela ministeriu știrea telegrafică despre numirea dlui profesor Dr. Daniil Verenca de conducători al nou înființatului gimnaziu și comunicîndu-se aceasta știre Miercuri în mod oficios nou numitul conducător, a și grăbit d-lui împreună cu dl inspector școlar de țară Simionovici, Joi, la 3 Octomvrie a. c. la Câmpulung unde vor pune temelii unui institut cultural de cea mai mare însemnătate pentru românii din mîndra țară a fagilor!

NOUȚĂȚI.

ARAD, 11 Octomvrie. n. 1907.

— **Vizitațiune canonică.** Prea S. Sa episcopul Ioan I. Papp al Aradului, însoțit de P. C. Sa protosincelul R. Ciorogariu, de dnii protopopi Pr. Givulescu și M. Lucața și de diaconii dr. I. Suci și dr. T. Botiș a plecat azi la Oradia, de unde va merge apoi la Beiuș, în vizitațiune canonică precum și la Pociovești pentru sfințirea bisericii zidite, în comuna sa natală, pe spesele P. S. Sale. Pretutindeni înaltului prelat i-se prepară o strălucită primire.

— **Consistor plenar.** Pe ziua de 4/17 Oct. P. S. Sa episcopul Aradului a convocat consistor plenar.

— **Mulțumim** cu iubire confracților dela «Voința Națională» din București, cari dînd în nrul dela 9 c. cuprinsul articolului «Să recapitulăm» apărut în «Tribuna», îl comentează cu multă căldură și scrie cu multă simpatie pentru lupta noastră.

Aceleași frățești mulțumiri trimitem confracților dela «Monitorul» din Craiova, cari în numărul dela 16 Sept. al ziarului susamintit, deasemeni, scriu cu multă simpatie despre lupta ce purtăm.

Incurajările dela frați ne sunt și o dulce mîngăiere.

— «**Slavisch-rumänisch Corespondenz**» în numărul său din urmă sub titlul «52 milioane prisos» aduce un interesant articol despre politica financiară înfloritoare a regatului României, articol care este un omagiu și la adresa d-lui ministru de finanțe Emil Costinescu, eminentul financiar și bărbat de stat al României.

— **Fidanțare.** Zelosul referent școlar și asesor al Consistorului diecezan din Arad dl dr. **Georgiu Ciuhandu**, fidanțându-se cu gentila dșoară directoare a școlii civile diecezane din Arad **Octavia P. Desean**, fica dlui avocat-fisc conzistorial Ioan P. Desean, ca rescumpărare a anuțului de fidanțare a pus la dispozițiunea noastră suma de 10 cor. *dar pentru eleva cea mai bună din școală.* Actul fidanțării (logodnei) cu ocaziunea vizitațiunei canonice în **Mândruloc**, s'a săvârșit prin însuși I. P. S. dl episcop **Ioan I. Papp** în casa distinsului paroh **Iancu Ștefănuț** cumnatul dșoarei Desan. Impărtășind — bine alesei părechi — urările noastre de felicitare, exprimăm totodată mulțămită pentru frumosul dar pus pe altarul școlii. Iosif Moldovan, director școlar în Arad.

— **Presă scandal!** Din actul de sălbăcie comis în beție de jandarmul dela Pecica, presa maghiară continuă a face — chestie națională. li presintă pe românii pecicani ca pe niște doritori de a vărsa sânge unguresc, iar pe blîndul primar Aron Filimon ca pe un războinic care cât p'aci era să l ia de cap pe locotenentul de jandarmi Marjalaky, deși nu i-a făcut decât o simplă observație: să nu ia trăsura primăriei fără știrea sa!

Așa se face educația politică a ungarilor!

— **Mare catastrofă pe linia ferată.** La hotarele capitalei aproape de Erzsébetfalva s'a întîmplat ieri la amiază o mare ciocnire de tren. În fața fabricii de arme trenul accelerat nr. 903, care venea din Zimony s'a ciocnit cu un tren de marfă, care venea dela gara de Ost. Ciocnirea s'a întîmplat cu o așa de mare putere, încât amîndouă mașinile s'au zdrobit, primul vagon al trenului asemenea s'a sfărîmat. După raportul oficios sunt trei morți. Pfaler Róbert

Dacă târguiți din articolele anunțate în ziarul nostru, vă rugăm ca la comandă să amintiți unde ați cetit aceste anunțuri.

lăcătuș, Feikler Antal, conductorul trenului de marfă și fochistul trenului de marfă Szamosi István. Grav răniți snt patru, tot funcționari de tren, răniți ușor sunt 15.

La vestea nenorocirii s'au dus la fața locului 6 automobile cu 80 paturi portative și 30 de oameni, cari să le dea ajutor celor nenorociți, precum și mai mulți medici.

Cele două mașini s'au aprins și afară de pompierii fabricii a mai mers și corpul pompierilor din Budapesta pentruca să stingă focul. Lucrările pentru restabilirea liniei vor dură două trei zile, deși toată noaptea au lucrat la ea.

— **Din Caransebeș** ni-se scrie: Niște nebuni sau vr'un glumeț au lipit zilele trecut în strada principală a Caransebeșului un placat al cărui cuprins după »Südüngarische Bote« din Lugoj, e următor:

»Foaia șovinistă »Budapești Hirlap« declară războiu României. Noi din parte ne însă jurăm că până la ultima picătură de sânge vom simpatiza cu România și cu Austria, mai departe că vom stărpi în răstimp de 14 zile pe toți jidovii din Caransebeș și pe Burdia.

Să trăiască naționalismul! să trăiască socialismul! să trăiască Austria! Jos cu guvernul jidovit, jos cu Wekerle, jos cu Kossuth!»

Și acest pamflet dă numitei foi de scandal prilej dorit să arunce foc și venin asupra naționaliștilor, cari au inițiat acest atentat infernal. Spune că s'a pornit deja cercetare criminală în contra vinovaților, spunând cu acest prilej vorbe de clacă asupra unui binemeritat bătrân domn din Caransebeș, care din cauze deosebite nepuțând să fie prieten lui Burdia este calomniat într'un mod infam din partea numitei fițiuce, ce ar stă cu bani în ajutorul revoluționarilor preținși.

Vom vedea ce se alege din bazaconia aceasta, încenată poate tocmai în tabăra contrară pentru a arăta lumii cât de primejdios este elementul românesc în orice privință.

— **Motorul înspre podgorii** a ajuns un fel de groază. Nici nu e mirare: cu conductorii improvizați și cu șef ca cel dela Radna, care mai zilele trecute se lăudase că el a fost strajameșter la jandarmi (ceea ce nu l-a apărat de palmele conductorului), — nu se poate să meargă regulat lucrurile. Astăvară motorul pricinui moartea lui Oláh Árpád. Azi motorul omori pe un biet covășințean, care alergase să-și scape purceii de sub motor, dar mașina l-a prins și rupt în două.

— **Intrunirea meseriașilor.** Duminică va avea loc în »Casa Națională« a IV-a convenire a meseriașilor noștri. Se va ține o conferință, se va declama etc.

Inceputul la 8 ore seara.

Sunt invitați a lua parte la această conferință toți meseriașii, asemenea toți cari se interesează de soarta meseriașilor noștri

— **Societatea de lectură »Ioan Popasu«** a tinerimei dela institutul teologic-pedagogic din Caransebeș s'a constituit în 21 Septembrie (4 Octombrie) 1907 sub prezidentul P. O. D. dr. George Dragomir profesor seminarial în modul următor:

Președinte: dr. George Dragomir. Vicepreș.: Iosif Caragea, cler. a. III. Notar I.: Vichentie Ciorogariu, cler. a. III. Notar II.: G. Onae, ped. a. IV. Cassar: Aurel Balea, cler. a. II. Controlor: Spasie Cristea, ped. a. IV. Bibliotecar: Traian Simu, cler. a. II. Vice-bibliotecar: Eftimie Jianu, ped. c. III.

Membrii în comitet: Coriolan Popovici, cler. a. III. N. Văleanu, cler. a. III. Ioan Mitariu, cler. a. II. Nicolae Popoviciu, cler. a. I. Iosif Pascu, cler. a. I. Aurel Crăciun, ped. a. IV. Mihai Jigorea, ped. a. III. Augustin Hinda, ped. a. II. George Cărăbău, ped. a. I.

— **Memoriile lui Crispi.** E probabil că memoriile lui Crispi nu vor apare așa de curând, dar în jurul lor s'au și început certuri. O chestiune interesează și preocupă în acest moment presa italiană: aceea de-a ști dacă da sau nu cineva a sustras și anume cine a sustras din hărțile lăsate de ilustrul om de stat, niște note re-

lative la campania din Abisinia și la lupta din Adua, căci nu s'a găsit nimic sau mai nimic în plicurile lăsate de Crispi, asupra acestei perioade importante.

Memoriile lui Crispi sunt, în realitate, mai mult un jurnal decât niște memorii propriu zise:

Crispi nota zilnic impresiunile și judecățile sale asupra oamenilor și lucrurilor și le închidea în plicuri mari și solide, pe cari scria cu litere mari un titlu, care să servească de indicație atât lui cât și celor ce mai târziu trebuiau să-i editeze notele. Astfel, s'a găsit în plicuri cari purtau titluri și date făcând aluzie la evenimentele capitale ale istoriei italiene, tot ceace era privitor la raporturile lui Crispi cu Bismark, la călătoria lui Crispi în Europa în 1878, la afacerea Tunisiei, etc.

Dar când s'a ajuns la marele plic care conținea hărțile referitoare la chestiunile Abisiniei, nu s'au găsit decât ziare vechi și note mai de loc. Acest plic purta un titlu semnificativ; »Marea infamie«. E deci probabil că Crispi își exprima în notele acele cu cruzime, cu elocvență și severitate ideile și impresiunile sale asupra unor oameni, chiar din cei așezați sus, cari jucaseră un rol important în chestiunile Africei.

Unele ziarele importante, cu deosebire »Corriere dela Sera«, afară că documentele lui Crispi au fost sustrate din publicul în care se găseau, că pecețile au fost rupte — și că pe când omul de stat era în agonie în Neapole, doi magistrați scoțocau în hărțile lui și luau o parte din ele în numele intereselor superioare ale statului.

Alte ziare spun dimpotrivă, că istoria aceasta cu sustragerea documentelor e curioasă și nevroșimilă; că nimeni n'avea interes să se atingă de hărțile lui Crispi și că faimosul plic intitulat »Marea infamie« nu făcea nici o aluzie la evenimentele din Africa, ci la calomniile răspândite de dușmanii lui Crispi asupra membrilor propriei sale familii.

Și iată ce explicație dau ele. Intr'o zi Crispi, plimbându-se cu o persoană iubită prin Neapole auzi pe niște ștengari strigând sumarul unui ziar, care conținea știrile cele mai calomnioase la adresa persoanei care era cu dânsul. Crispi cumpără ziarul, fu foarte mișcat, merse de grabă acasă și îl puse într'un plic mare pe care scrisese cuvintele: »Marea infamie«. Intenția lui, se zice, era de-a aduna în acest plic toate documentele relative la atacuri de acest soi, pornite dela adversarii săi neîmpăcați.

S'au întâmplat apoi că atunci când s'a descoperit faimosul plic, s'a văzut că energia titlului nu corăspundea puținei importanțe a lucrurilor ce erau în el și de-acel s'a tras concluzia, că acest plic trebuie să fi conținut note asupra Abisiniei, cari au fost făcute să dispară.

— **Cel mai mare dar al cetitorilor noștri** este să cetească »Un dor neîmplinit«, broșura de schițe a prietenului nostru Sandu Argintea. dovadă este împrejurarea, că în timp de o săptămână am vândut mai multe exemplare.

Mai având numai un număr restrâns, cei ce doresc să aibă această broșură bună și ieftină, să grăbiască a o comandă la administrația »Tribunei«. Costă numai 75 fil.

— **Scrieri preistorice în America.** Profesorul Harlan Smith, antropologul bine cunoscut și asistent curator de arheologie în Muzeul american de șt. naturale, s'a întors de curând din Wyoming, aducând fotografii de pe scrierile preistorice de pe stânci.

Aceste fotografii le-a făcut ca să cerce a le descifra și așteaptă descoperiri însemnate îndată ce le va cerceta. Profesorul Smith e cea mai mare autoritate în privința popoarelor vechi ale Americii de Nord în Statele Unite și a făcut cercetări în toate părțile țării, precum și în Columbia britanică.

— **Darea în judecată a comandantului yachtului »Standard«.** Ziarul »Russ« află că, din cauza naufragiului yachtului imperial »Standard«, comandantul yachtului va fi dat în judecată.

Piloții yachtului nu vor fi trași la răspundere, de oarece șeful piloților indicase, printre punctele primejdioase ale itinerariului, și pe acela unde s'a întâmplat naufragiul.

Ceeace pare ciudat însă, e că adresa prin care se indicase locurile primejdioase, s'a pierdut.

Părechea imperială va mai rămânea opt zile în Finlanda.

— **Săpun de viorea de Parma.** Sub această numire de câțiva ani e în circulație un nou săpun folositor. Cine nu iubește mirosul de viorele? Și dacă știm, că acest săpun plăcut face fața fină, dacă știm, că în astfel de calitate și pe lângă așa preț în străinătate nu putem căpăta atare săpun, atunci putem aștepta, ca publicul mare se nu întrebuințeze acest săpun, numai ca să-i tindă mâna de ajutor pregătitorului, ci în interesul său propriu. O bucată 80 fil., 3 bucăți 2 coroane 20 fil. Pregătește Szabó Béla fabricant de săpun de toaletă, Miskolcz. Se poate căpăta în Arad în drugheria lui Vojteck și Weisz, Lugoj în farmacia lui Fischer János, Timișoara în prăvălia lui Wisemayr Ferencz.

Economie.

Bursa de mărfuri și cfecte din Budapesta.

Budapesta, 11 Oct. 1907.

INCHEEREA la 1 ORĂ :

Grâu pe Oct. (100 klg.)	23.72—23.74
Secară pe Oct.	20.40—20.42
Ovăs pe Oct.	15.78—15.80
Cucuruz pe Mai 1908	13.84—13.86

INCHEEREA la 4 ORE :

Grâu pe Octomb.	23.78—23.80
Secară pe Oct.	20.52—20.54
Ovăs pe Oct.	15.66—15.70
Cucuruz pe Maiu 1908	15.74—15.76

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul :

Grâu	
De Tisa — — — —	23 K. 40—23 K. 80 fil.
Din comitatul Albei — — —	23 » 50—23 » 90 »
De Pesta — — — —	23 » 50—23 » 90 »
Bănățenesc — — — —	23 » 30—23 » 70 »
De Bacica — — — —	23 » 40—23 » 80 »
Săcară — — — —	19 » 55—19 » 90 »
Orzul de nutreț, cvalitatea I.	15 » 60—15 » 80 »
» de cvalitatea II — — —	15 » 40—15 » 60 »
Ovăs » » I — — — —	» » — — — — » »
» » » II — — — —	» » — — — — » »
Cucuruz vechiu — — — —	» » — — — — » »
» nou	13 » 40—13 » 60 »

Slăbirea fizică

o împiedecă, corpul, musculatura copiilor, o desvoaltă Emulsiunea SCOTT. Acest leac e nutremântul cel mai bun și întăritor pentru copii și va vindeca și pe copilul d-tale cum s'au vindecat

multe mii de copii

prin folosirea acestui preparat. Le dă copiilor vioiciune. Dacă copilul e bolnăvicios să i-se dea imediat

Emulsiunea SCOTT.

12

În fiecare sticlă e Emulsiune de SCOTT egal de fină și compusă din materii cu efect, în cantități egale recunoscute de lumea științifică.

Prețul unei sticle originale 2 cor. 50 fil.

Se capătă în toate farmaciile.

La cumpărarea Emulsiunii vă rog să observați marca care reprezintă un pescar.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut: »Lucafărul« nr. 18 cu următorul sumar: Octavian Goga, Sonet (poezie). I. L. Bogdan Petriceicu-Hașdeu, Mihail Sadoveanu, Ispita. I. U. Soricu, Cronică rimată (poezie). I. Borcea, Ifigenia în Taurida de Goethe, Act. V. sfârșit. A. Lupeanu, Un sfârșit (schiță). Elena Farago, Amintirea (poezie). D. Nanu, Sentințe (poezie). D. Nanu, Pegas (poezie). Vasile Albu, O noapte de vară (poezie). Zoe Gârbea, Expoziția de artă din Veneția (1907). Cronică: »Asociațiunea«. Adevăr. Știri. Ilustrațiuni: Bogdan Petriceicu-Hașdeu. Port din Corbu. Familia învățătorului din Corbu. Port din comuna Corbu. Familia primarului din Corbu. Interior de casă din Planul de sus.

Redactor responsabil Ioan N. Iova.
Editor-proprietar George Nichia.

CONCURS.

Casa de păstrare reuniune în Săliște (comitatul Sibiiului) escrie concurs pentru ocuparea unui **post de funcționar** cu termen până în **24 Octombrie a. c. st. n.**

Emolumentele împreună cu acest post sunt:
1. Salar anual Cor. 1000.
2. Relut de cuartir Cor. 100, iar după serviciu de 5 ani Cor. 200.

3. Tantiema statutară.

4. Cuincuenalii de câte 10%.

Reflecții la acest post au să dovedească că au absolvit școala comercială cu examen de maturitate și că au praxă în afacerile de bancă.

După anul de probă nou alesul va fi declarat de funcționar definitiv și se va împărtași și de beneficiile fondului de penziune.

Postul va trebui ocupat imediat după alegere.

Săliște, în 5 Oct. 1907.

Direcțiunea.

Se primește un tinăr care cunoaște comptabilitatea și pădurăritul și vorbește limba română, maghiară și germană. Recomandațiile se trimit la Valuta Bank r.t. Budapest, V., Váci-körut 48.

Se caută

un servitor român, care să cunoască bine și limba maghiară, eventual și pe cea germană, pentru centrala institutului de credit și economii „TIMIȘIANA” în Timișoara, cu un salar lunar de Cor. 80, tantiemă Cor. 100 — și locuință în natură.

Oferenții să și adreseze rugărilor lor, însoțite cu certificatele de naștere până inclusive în 20 Octombrie st. n. 1907, către

DIRECȚIUNEA
institutului de credit și economii
„TIMIȘIANA”
Timișoara — Temesvár.

Din cauze familiare
se vinde în grabă o

ospătărie

cu grădină, popicărie și cu tot aranjamentul

pe lângă preț redus.

A se adresa la administrație.

Fabrica lui

Luca K. Alexievits,

pegător de haine proțești

UJVIDÉK

Recomandă atelierul său asortat cu tot felul de recvizite și haine proțești de îmbrăcat în vreme slujbei în biserică.

Pregătește tot felul de icoane sfinte legate foarte frumos cu aur și mătăasă. Pregătește steaguri, prapore, și altele. Icoana mormântului lui Christos îl face foarte frumos.

La cerere trimit catalog și preț-curant gratuit.

Oltoiori de struguri

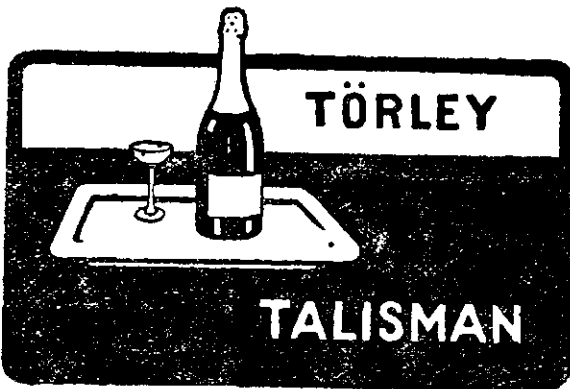
expediază,
garantând de sol
asortiment bogat,
care de ani e recunoscut de primii și cel mai
trăinic:

Küküllőmenti első szőlőoltvány-telep

proprietar: **Caspari Frigyes,**
Medgyes 23. sz. (Nagyküküllő megye).

— Potiți și cereți prețuri curente ilustrate! —

Din prețul curent se pot cere scrisorile de recunoștință din toate părțile țării; și așa toți cei ce doresc să comande pot cere mai întâi informații dela persoanele cunoscute așa verbal ca și în scris, despre încrederea ce pot avea în ferma de sus.

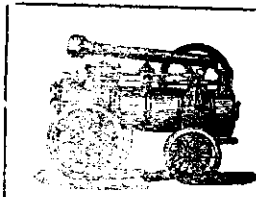
Szatmáry Mihály

MEȘTER DE CAZANE

Szeged, strada Pille nr. 25.

Intreprindere atât în loc cât și în provincie tot felul de reparări de cazane, mașini și locomobile la moare de aburi și fabrici de șpirț. Aceste le efectuează cu prețuri favorabile și pe lângă garanție.

La chemare prin scris, vin în persoană ori și unde.

Economisește multă
oboseală, timp și lemne
fiecare menajeră care spală rufele cu
pravul de săpun
pentru spălat

arătat de mine, și rufele se fac curate și albe ca zăpada. La fiecare pachet e adăugat și un prospect.

Prețul unui pachet 24 fileri și 12 fileri.

Se găsește la

Stefan Knezevits, Temesvár

Fabrik, Hauptgasse 25, „Zur Salzmühle.

Mașini de cusut.

De tot noi cu **30 fl.** și mai mult; expert reparate pentru familii și industrieși dela **12 fl.** în sus le liferează pe lângă garanție

Habán József, mechanist

Budapest, Almásy-tér 14.

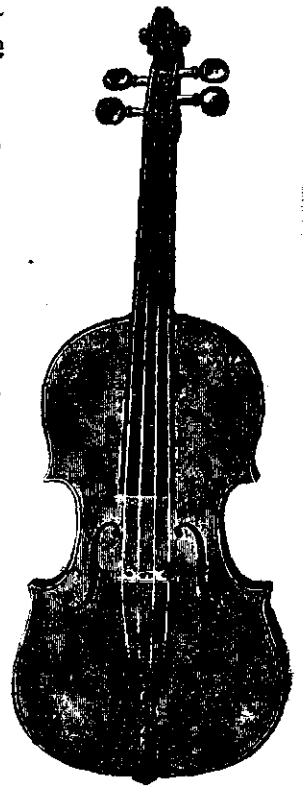
— Prețuri curente ilustrate se trimit gratis. —
Correspondență în limba maghiară, germană și slovacă.

Distins cu medalie de argint a societ. regnicolare — de industrie.

Braun Mihály

măstru de muzicale
furnis conserv. din Cluj,
Kolozsvár,
Wesselényi M.-u. 18.

Vioare fine, viole și celo se pregătesc în atelierul meu. Coarde italiene veritabile, germane făcute din mațe, coarde de mine însumi fabricate. Paturi de vioară și tot felul de alte părți a vioarei. — Cele mai grele reparări se fac repede și artistic.

Preparațiuni de ACID-CARBONIC din Muschong-Buziás fürdő

noi aranjamente

expediază în afară de cartel o cantitate ori cât de mare
ACID-CARBONIC-LICHID
natural, chemic, din izvorul de acid-carbonic din băile Buziaș, pentru prepararea apei gazoasă (soda) pentru restauratori și alte scopuri industriale.

Nu se poate confunda cu acidul-carbonic artificial care e mai fără spor. ● Serviciu de încredere, conștiincios

Ape minerale și medicale de Buziaș
in sticle de 1 și de 1/2 litre.

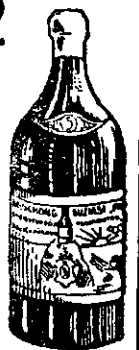
Au un efect neîntrecut pentru boale de inimă, rimich și beșică.

Apă de masă de prima calitate!

Lămuriri servește cu plăcere:

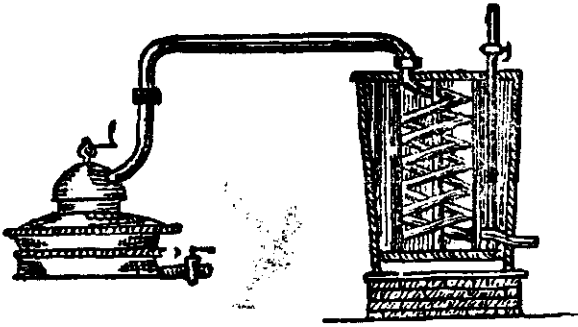
„Muschong-buziásfürdői szénsavművek és ásványvizek szétküldési telepe Buziásfürdőn”.

Adresa telegrafică: Muschong, Buziásfürdő. — Telef-interurb. 18.

Recomand tuturor fierbătorilor de rachiu și de spirt **căldările**

mele cele mai nouă și de construcția cea mai nouă, brevetate, făcute după sistem propriu. Prețuri solide și fixe.

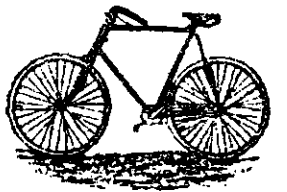
Afară de căldările de fier rachiu pregătesc în atelierul meu injectoare practice, de sistem propriu, contra peronosperii. Țin totdeauna în magazinul meu cantitate mai mare de injectoare, ca să pot satisface momentan comenzi mai mari. Afară de aceea am în magazin tot felul de vase de casă de aramă, pregătite de mine, cu prețul cel mai culant. Trimet franco prețuri curente ilustrate.

MILAN T. IOVANOVIĆI, căldărar
UJVIDEK, strada Lázár nr. 14.

NEMECSEK VINCZE Szeged Valéria-tér (paleatul dr. Goldschmiedy)

Au **biciclete** cele mai bine sosit fabricate.

Mă rog a-mi visita depositul, este isvorul cel mai bun de cumpărat în părțile constitutive și **gumi**, email luciu și nielatură cu preț moderat, **mașini de cusut SNER** și mașini pentru măiestri. În atelierul meu mechanic fac tot felul de articli de bransa aceasta și anume: **puști**, mașini grăitoare, mașini de brodat, utensilii artistice pentru ingineri și medici, lucruri de arthopedie și de tehnica electrică, telegrafuri de casă și orice fel de transformări.

== Se pot cere și solviri în rate. ==

In atențiunea celor cari zidesc!

Aduc la cunoștința celor interesați, că în ferma mea de zidit din **Radnai-ut 22** (telefon 393) și în cancelaria mea de arhitectură (telefon și pentru comitat 264) se pot procura și căpăta

ȚIGLE (cărămizi)

calitatea cea mai bună arse în cuptorul meu de curând zidit, tot așa **treiste** pentru tovane în ori ce calitate. Primesc zidiri de ori ce soi, — planuri și executarea lor pe lângă prețurile cele mai moderate. Schițe fac gratuit.

Cu stimă;

Probszt Mihály

zidar și fabricant de țigle. Arad, Str. Ferdinand Nr. 1-a.

TRISKA J.

Pianine — Cimbale — Piane
Harmonice

în prețul de fabrică se pot căpăta și plătit în rate.

● Se închiriază instrumente. ●

Acordarea sau repararea în loc sau în provincie o săvârșește prompt.

Cel mai mare magazin de piane în Ardeal **TRISKA J.**
KOLOZSVAR
Sétatér-u. 10. (Casa propr.)

TELEFON Nr. 87.

Schaefer Richard Géza

lăcătuș de edificii, canale și apaducte

Arad, Strada **Batthyányi Nro. 17.**

Pregătește din fier bine bătut: grilage la fluvii,
— — trepte, balcoane. și pentru bănci. — —

Primește spre efectuare ori-ce forme de fer, acoperișuri și rame de ferestri, întărind prin fer ferestri și uși. Construcție de apaducte, esitoare fără miros, pisoare, lavortoare, scâlzi în orice formă și mărime. Aduce și face fântâni cu tragere spre orice scop. Atelier expert. Mare magazin de — — — tuburi de piatră smălțuită. — — —

TELEFON Nr. 87.

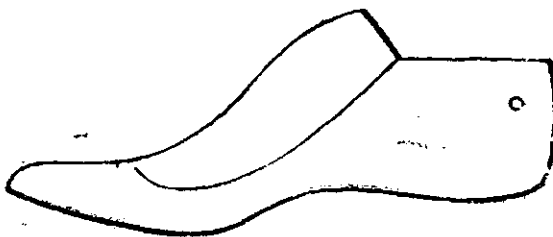
FONDAT IN ANUL 1890.

Prima și cea mai mare fondare industrială de calapoade (captă) pe Alföld a lui

Pless Sándor

fabrică de calapoade

Szeged, **Brusseli-körut nr. 30.**

premiat în 1901 la Măcăn cu marele premiu și diplomă, Zenta în 1903 cu diplomă de onoare și medalie de aur, la Pancsova în 1905 cu diploma și medalie de aur.

Face și ține în magazie tot felul de calapoade moderne,

din cel mai uscat lemn.

COMANDE din provincie se efectuează repede și prompt, pe lângă cele mai moderate prețuri. — — — LISTA cu prețuri se trimite gratis și franco.

FISCHER T COMP NAGYENYED

PEPINERIE DE POMI SI VITE

150.000 Pomi Roditori
1.000.000 Sujete
1.000.000 Planta pentru gard viu arbori de promenada, arbori de ornament, roze, fructe ca boaba, contiferi etc.

1 Million altoae de vite, vita de vile Europeanasi Amerikană cu su.

Specialitate: altoae de vita pentru desert.

Sub-cultura 120 jug. oat.

30.000 Pruni de Bistrita si de Bosnia oltuiti Exemplare foarte frumvase

Fără rădacina

Cimbale

cu aparat intern de oțel, cu ton fermecător de frumos, cu ajustament plăcut liferează pe lângă rate și cu bani gata

fabrica de instrumente muzicale

a lui **VARGA ÁRPAD**

MAKÓ

(Lădița de postă nr. 31)

Preț curent mare și ilustrat se trimite gratis și franco.